

A barlanglakások régen...

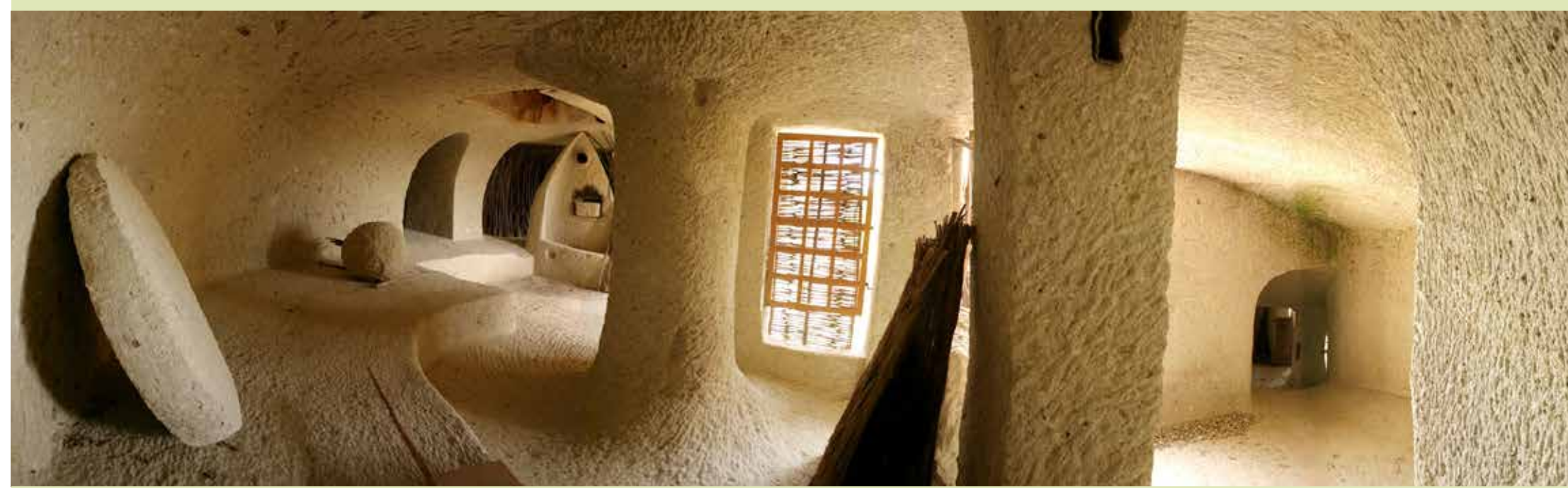
A kő megmunkálásának, a kőfaragásnak, a kőzetbe mélyített lakások készítésének a kezdete a Kárpát-medencében itt, a Bükkalján nyúlik vissza a legrégibbi időkig.

A Bükkalja barlanglakásait elsőként Herman Ottó írta le az 1900-as évek elején. Igazán részletes áttekintést pedig az Egri Vármúzeum első igazgatója, Bakó Ferenc végzett az 1960-70-es években. Herman Ottó nyomán a barlanglakások három típusát különböztetette meg:

...és napjainkban

1. az utca vonalával párhuzamos két- vagy háromsztatú (szoba-konyha-kamra), egy bejáratú ház;
2. széttagolt, egymással össze nem kapcsolt helyiségekből álló lakóház, amely utcával párhuzamosan elhelyezkedő helyiségeibe külön-külön ajtón lehet bejutni;
3. az utca frontjára merőlegesen, a szikla belseje felé kialakított két- vagy háromsztatú ház

Átfaragott belső terek

A barlanglakások terei a tufa kitermelése során, a kőzet helyén, „negatívjában” alakultak ki. A domboldal bányaként művelt platóin a tájolást is figyelembe véve vájták ki az itt élők lakásait, gazdasági helyiségeiket. A lakások homlokzatát meszelés-

sel védték, számos helyen megfigyelhető a fa vagy kő oszlopokkal alátámasztott, cseréppel fedett eresz nyoma. A módosabb gazdák később tornácos kiképzésű lakásokat vágattak maguknak. Kétszintes barlanglakásokat is találunk, főként Szomolyán.

Barlanglakások és tárolóhelyiségek

A barlanglakásban élők társadalmi helyzete történelmi távlatban igen eltérő volt: a tehetősebb, földbirtokkal is rendelkező parasztok vagy iparosok (kőfaragók) és a nincstelen, vagy csak csekély földtulajdonnal bíró napszámosok, summások egyaránt laktak pinceházban. Bakó Ferenc

szerint – aki a 13. századig vezet vissza a barlanglakások eredetét és elképzelhetőnek tartja, hogy azok egy etnikummal (talán a kabarokkal) hozhatók kapcsolatba – a barlanglakás, mint hajléktípus szorosan összefügg a szőlészettel és borászattal, pontosabban a bortárolással.

FARKASKŐI BARLANGOK ALKOTÓTELEP

A domb közvetlen környezetében található térséget nevezték az elmúlt évszázadokban Farkaskő-dűlőnek. Újabb keletű, huszadik századi neve Pocem, mely a 'pod zemlja' (jelentése: földalatti) szláv eredetű kifejezésből származik. E vulkanikus eredetű domb hajlataiba vájt terület az egyesület tevékenységének szűkebb központja lett. A földalatti „építészeti” emlékezetét megőrizve a táj új életre keltését és egy alkotóműhely létrehozását kezdeményezték alapításakor, 1997-ben. Megtisztították a több évtizede halmozódó szemétkupacoktól a belső tereket, udvarokat. A paraszti eredetű térhasználat egységeit az általuk elképzelt térszemlélet, térhasználat szerint kezdték átalakítani. Az elko-

szólódott meszelés rétegeit lefaragták, az ablakokat és ajtókat megnagyobbították, összenyitották az egyes tereket, illetve újakat is faragtak. Az új helyiségeket különböző funkciókkal látták el: van akusztikus terem, ahol a falakba vájt üregekben speciális hanghatásokat lehet elérni. Évről-évre egyre nagyobb területet vontak művelés alá, tíz barlanglakás felett őröködnek. Az Alkotótelep jelenleg képzőművészeti, zenei, tájépítészeti összejöveteleknek ad otthont. Látogatása csoportok számára előzetes bejelentkezés alapján lehetséges, egyéni látogatók a Honvéd úton, a barlanglakásoknál kérhetnek felvilágosítást.

Bejelentkezés, információ:
+36-31/7812855,
+36-30/376-8262

A Pocem látképe

A vidék, s benne a parasztság kultúrája megőrizte az életforma tereit egészen az 1960-as évekig. A villany bevezetésén kívül szinte alig történt változás a barlanglakások területén. Ezután, az életforma megváltozásával a lakások elvesztették lakótér funkciójukat, főleg gazdasági céllal (terménytárolás, borospince,

szerszámosműhely) használták azokat, majd lassan enyészetnek indultak, nemcsak Noszvajon, de a környéken mindenhol. A kőkultúra nyomai, emlékei korszerűtlenné váltak. A Farkaskő Noszvaji Barlang Művésztelep Egyesület azonban tevékenységével megváltoztatta ezt a helyzetet.

Az átalakított belső tér

